

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

ЗВЯЗДА

15

КАСТРЫЧНИКА 2015 г.

ЧАЦВЕР

№ 199 (28057)

Кошт 2000 рублёў

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Рэха
Другой сусветнай
вайны
СТАР. 3

Сямейная
газета

Манастыр,
што помніць
Напалеона

Пярсцёнак
як масток
у мінулае

ЦЫТАТА ДНЯ

Аляксандр АКЕНЦЬЕЎ,
архітэктар унітарнага
прадпрыемства
«Мінскграда»:

«Згодна з новай рэдакцыйнай генеральнага плана Мінска, чацвёртую лінію сталічнага метро зробіць кальцавой. Падрабязныя этапы і параметры асваення, эканамічныя абгрунтаванні будуць выкананы ў спецыяльнай рабоце «Комплексная транспартная схема Мінска». Плануецца стварыць і новы від пасажырскага транспарту — хуткасны трамвай. У перспектыве ён звязвае сталіцу з Лагойскам, Кітайска-беларускім індустрыяльным паркам, пасёлкам Сокол і Нацыянальным аэрапортам «Мінск».

Курсы замежных валют,
устаноўленыя НБ РБ з 15.10.2015 г.

Долар ЗША		17343,00 ▲
Еўра		19793,00 ▲
Рас. руб.		274,76 ▼
Укр. грыўня		798,68 ▲

ISSN 1990 - 763X

15199

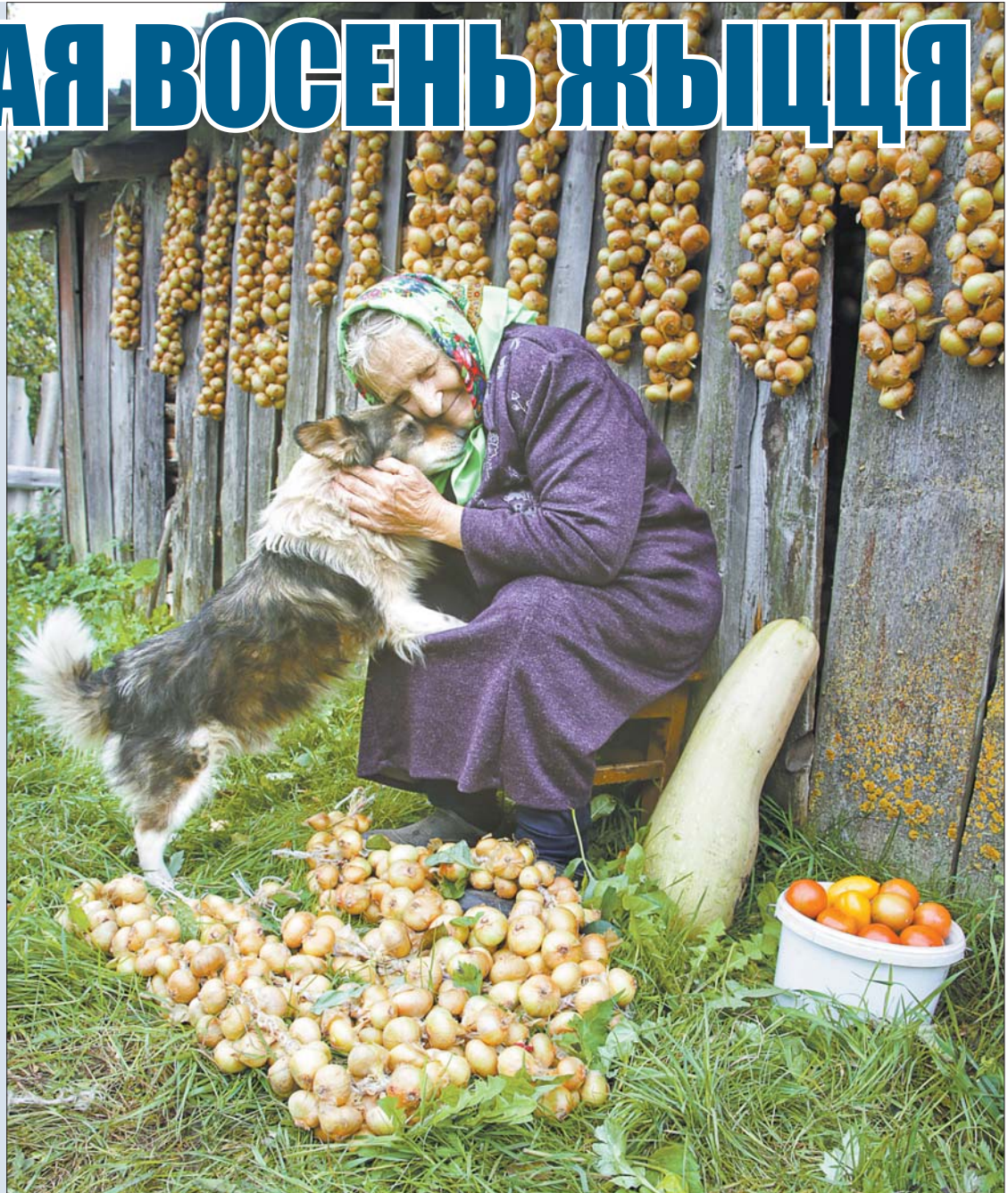
9 771990 763008

ЗАЛАТАЯ ВОСЕНЬ ЖЫЦЦА

Літаральна днямі жыхарка хутара Гярчаны, што на Браслаўшчыне, Часлава Казіміраўна ЗІНКЕВІЧ адзначыла сваё 85-годдзе. У свае гады бабуля з задавальненнем працуе на зямлі. Сёлета на яе агародзе асабліва ўрадзіла цыбуля. А якія кветкі каля яе дома растуць — на зайздрасць усім суседзям!

Жыццё ў бабулі Чаславы, як і ва ўсіх з яе пакалення, было нялёгкім. У юнацтве зведала яна жахі вайны, пад кулямі і снарадамі ўцякала і хавалася ад карнікаў у лесе, вярнулася адтуль на папялішча роднай хаты. Шмат гадоў пасля ліхалецця Часлава працавала на палявых работах, шчыравала і на сваёй гаспадарцы. Паставілі з мужам дом, у якім пасялілася іхняе сапраўднае шчасце — тры дачкі. Цяпер у Чаславы Казіміраўны шэсць унукаў і чатыры праўнукі. Усіх іх яна чакае на родным парозе. Нягледзячы на тое, што нашчадкі жывуць далёка ад Браслаўшчыны — у Латвіі, ва Украіне, на Брэстчыне, яны заўсёды спяшаюцца на хутар пад шатамі старых яблынь...

Анатоль КЛЯШЧУК.
Фота аўтара.

■ Законы існавання

«БІЯГРАФІЯ» СПАДЧЫННАСЦІ,

або Навошта пашпарты жывёлам і раслінам

Апошнія дзесяцігоддзі генетычная навука развівалася сямімільнымі крокамі, і тое, што яшчэ ўчора здавалася фантастычным, сёння для генетыкаў ужо пройдзены этап. Прагрэс у галіне генетыкі супастаўны хіба толькі з тым, што адбывалася з камп'ютарнай тэхнікай за кароткі час... З'яўленне і імклівае развіццё генаў інжынерыі перавярнула ўсе ранейшыя ўяўленні пра магчымае і немагчымае. Распрацаваны метады генетычнай трансфармацыі адкрылі неабмежаваны магчымасці ў наданні жывым арганізмам пажаданых уласцівасцяў. Выведзены ў лабараторыях расліны надзяляюцца такімі каштоўнымі агранамічнымі якасцямі, як устойлівасць да гербіцыдаў, насякомых і вірусаў, засуха- і холадаўстойлівасць, у іх штучна рэгулюецца колькасць крухмалу, якасць бялку, валокнаў, памеры і нават форма пладоў, густавыя якасці, ураджайнасць культур і г.д. У таматы дабаўляецца ген, які кансервуе тканкі плада і дазваляе значна падоўжыць тэрмін іх захоўвання.

50-гадоваму юбілею Інстытута генетыкі і цыталогіі Нацыянальнай акадэміі навук была прысвечана міжнародная навуковая канферэнцыя «Генетыка і біятэхналогіі XXI стагоддзя: праблемы, дасягненні і перспектывы», якая сабрала навукоўцаў з Расіі, Украіны, Казахстана, Грузіі, Малдовы, Турцыі і Польшчы.

ВЯРШКІ І КАРЭНЬЧЫКІ

— Ролю генетыкі ў сучасным свеце цяжка пераацаніць, — упэўнены першы намеснік старшыні Прэзідыума Нацыянальнай акадэміі навук акадэмік Сяргей ЧЫЖЫК. — З яе поспехамі звязаны надзеі чалавецтва на стварэнне найноўшых біятэхналогій для сельскай гаспадаркі, харчовай прамысловасці, для медыцыны і спорту, аховы навакольнага асяроддзя і крміналістыкі. Дасягненні генетычнай навуцы прымяняюцца нават у гандлі, паколькі перасоўванне тавараў біялагічнага паходжання паміж дзяржавамі вымагае дадатковых мер кантролю.

Інстытут генетыкі і цыталогіі НАН Беларусі — вядучая навуковая арганізацыя, якая распрацоў-

вае праблемы генетыкі, геномікі і біятэхналогіі. Сёння ў яго складзе працуюць 10 навукова-даследчых лабараторый, генетыка-селекцыйны комплекс з эксперыментальнымі цяпліцамі і полем, цэнтр калектыўнага карыстання «Геном» і тры інавацыйныя структуры.

Адна з іх — Рэспубліканскі цэнтр геномных біятэхналогій — была адкрыта адносна нядаўна, напрыканцы 2011 года. Цэнтр — шматпрофільны: ён ахоплівае і сельскую гаспадарку, і ахову навакольнага асяроддзя, і спорт, і медыцыну.

— Дасягненні геномікі сталі асновай новых метадаў селекцыйнай працы, якія базіруюцца на выкарыстанні малекулярных маркераў і гена-інжынернай мадыфікацыі. Геномныя біятэхналогіі дазваляюць ацаніць якасць зыходнага селекцый-

нага матэрыялу па наяўнасці пажаданых для селекцыянера генаў і кантраляваць іх у працэсе выяўлення новых сартоў раслін з зададзенымі ўласцівасцямі, — расказвае галоўны вучоны сакратар Нацыянальнай акадэміі навук член-карэспандэнт акадэміі Аляксандр КІЛЬЧЭЎСКІ (кіраўнік Інстытута генетыкі і цыталогіі з 2004 па 2014 год. — Аўт.) — Яны дазваляюць таксама скараціць тэрміны стварэння новых сартоў раслін на 3-4 гады і змяншаюць пры гэтым выдаткі на 15-20%. Аналіз вядзецца больш чым па 70 генах. Выяўлены ДНК-маркеры генаў устойлівасці бульбы да хвароб і шкоднікаў. Распрацавана эфектыўная тэхналогія ДНК-тыпіравання генаў лёгкасці і саставу караціноідаў у таматах. Падабраныя ДНК-маркеры ўстойлівасці яблыні да паршы, мучністай расы, тлі... Пратэставаны серыі малекулярных маркераў жыта, ад якіх залежаць хлебапякарныя якасці мукі.

СТАР. 4